

Tematiska arbetssätt

Ulla Alexandersson, Göteborgs universitet & Eva Marsh, Storyline Sverige

Inledning

Vi kommer i denna artikel att beskriva två exempel på tematiska arbetssätt, Sagan och Storyline. Storyline får ett större utrymme i artikeln och är också kopplad till den undervisningsaktivitet som hör till denna del. Vi inleder dock med att beskriva hur ”uterummet” som fysisk plats kan vara en didaktisk möjlighet för läs- och skrivundervisning men också som stöd för ett tematiskt arbetssätt.

Vad kännetecknar då ett tematiskt arbetssätt? Johansson (2013) använder begreppet tematiserad undervisning för att betona att det handlar om ett tema och att det är undervisning. Det är de didaktiska frågorna som är i fokus, Vad?, Hur? och Varför?. Hon beskriver att tematisk undervisning handlar om att

- utgå från ett gemensamt tema valt av läraren eller eleverna
- eleverna har möjlighet att påverka innehåll och arbetsformer
- det är ett tvärvetenskapligt synsätt
- ämnen integreras
- det är den gemensamma kunskapsproduktionen som är central.

Nilsson (2007), som skrivit om tematisk undervisning i relation till ämnet svenska och litteraturläsning, menar dessutom att elevernas erfarenheter ska vara utgångspunkt för lärandet. Genom att tematisera undervisningen bidrar den till att skapa en helhet. Eleverna får både möjlighet att arbeta tillsammans för att lösa problem och att arbeta individuellt. Ett varierande sätt att organisera undervisning ger utrymme för delaktighet och möjlighet för varje elev att komma till sin rätt. Det visar också Skolinspektionen i en rapport (2010). Rapporten tar upp flera undervisningsexempel där svenskundervisningen tematiseras, det vill säga kopplas till andra ämnen, vilket ger större möjligheter att utgå från elevernas varierande förutsättningar samt ge utmaningar och möjlighet att nå de övergripande målen och uppfylla betygskriterierna. I ett tematiskt arbetssätt kan alla elever i särskolan inkluderas och bidra till helheten på sina villkor.

Uterummet – didaktisk möjlighet för läs- och skrivundervisning

Har platsen och rummet någon betydelse för lärandet? Ja, olika rum skapar givetvis olika förutsättningar för lärande. Olika elever behöver också tillgång till olika rum. För att kunna möta mångfalden av elever behövs en stor variation av sätt att organisera en verksamhet för att kunna erbjuda goda lärandemiljöer. Elever som av olika skäl har svårt att koncentrera sig i en inomhusmiljö kan få utlopp för sin kreativitet och energi när rummet vidgas och flyttas ut. Det vidgade rummet kan också innebära att kamratkontakter kan bli mer konstruktiva och mindre konfliktfyllda. Det finns möjlighet att gå ifrån och vara för sig själv när kraven blir för stora, vilket kan vara betydelsefullt för en del elever.

Att upptäcka, uppleva och undersöka

Att använda uterummet för den pedagogiska verksamheten kan ge andra möjligheter för lärande än vad som ges i klassrummet. Roller och relationer i gruppen kan förändras och invanda mönster brytas. Elevers kreativitet och lust att lära stimuleras genom att många sinnen används. Att lära med hela kroppen (syn, hörsel, smak, lukt och känsel) ger utrymme för alla elevers olika sätt att lära sig på. I uterummet kan läraren förena direkta upplevelser med språkliga begrepp och läs- och skrivövningar. Utomhusmiljön är på så vis en ständigt aktuell kunskapskälla. Här finns ett rikt material för upplevelser och studier inom olika ämnesområden. Ett upplevelsebaserat lärande är grundläggande i dagens förskola och skola. Flera forskare betonar att det finns ett växelspel mellan sinnlig upplevelse och teoretisk kunskap.

Uterummet kan naturligtvis vara av varierande slag. Det kan vara skogen, lekplatsen, gården, trädgården och så vidare. I alla dessa rum finns möjlighet att utveckla språkliga begrepp, samtala om upplevelser och kommunicera kring det som finns runt omkring. Att leka sagan ute och åskådliggöra språkliga begrepp gör att dessa befästs. Dessutom kan man använda uterummets alla möjligheter till kommunikation och interaktion mellan eleverna och också mellan elev och lärare. Elever som inte kommer till sin rätt i andra sammanhang kan få en ny roll och möjlighet att ”visa sig” då uterummet tas tillvara som lärandemiljö. Forskning i utomhuspedagogik visar att genom att kombinera teoretisk och praktisk undervisning gynnas läroprocessen positivt (Lundegård, Wickman och Wohlin, 2004). Elever har lättare att ta till sig kunskap om de ges utrymme att upptäcka, uppleva och undersöka.

Att synliggöra begrepp, ord och text

Uterummets möjligheter att synliggöra begrepp, ord och text är oändliga. Det kan handla om begrepp som rör sortering, klassificering, jämförelse, antalsuppfattning, bedömning och så vidare. Den språkliga och matematiska begreppsvärlden integreras på ett synligt och sinnligt vis. I skogen kan man även leka olika språklekar som att leta föremål; som

börjar på ett visst ljud, som innehåller ett ljud eller som har långa eller korta namn. Att få leta bokstäver i buskar och träd samtidigt som eleverna tar sig fram över stock och sten kan väcka nyfikenhet.

Språkforskning visar att det är betydelsefullt att elever dagligen får många tillfällen till spännande och utvecklande samtal. Att ta tillvara alla tillfällen under dagen för att leka med språket har visat sig framgångsrikt. Söderbergh (1984) menar att barn och elever som tidigt får leka med språket tillsammans med intresserade vuxna får goda förutsättningar att utveckla den språkliga förmågan. Språklekar har enligt Söderbergh flera funktioner:

- De gör eleverna medvetna om språket på olika sätt.
- De underlättar kommande läs- och skrivinlärning.
- De skapar kontakt och gemenskap mellan elever.
- De leder till att elever och vuxna har roligt tillsammans.

Söderbergh menar vidare att genom att lyssna till eleverna, deras frågor och funderingar skapar läraren en grund för språkligt självförtroende. Genom att respektera eleven som en samtalspartner talar den intresserade läraren *med* eleven och inte *till* eleven. I såväl det beskrivna uterummet som kommande exempel på tematiska arbetssätt, Sagan och Storyline, väcks många frågor som ger underlag för samtal *med* eleverna.

Sagan – didaktisk möjlighet för läs- och skrivundervisning

Sagor kan användas med olika syften. Lindö (1986) visar i sin sagoforskning att elever genom att lyssna på sagor övar upp sin förmåga att återberätta, minnas och finna sagans struktur. Genom att sagan ofta inleds på ett bekant sätt, ”Det var en gång”, har den också stor igenkänningseffekt. Den fasta sagokompositionen utvecklar elevernas berättelseschema det vill säga en röd tråd i berättandet. Detta i sin tur utvecklar elevernas förmåga att läsa, skriva och berätta.

Sagan ger också spänning och är full av moraliska och etiska frågor. Vilka prövningar utsätts huvudpersonen för? Vem kan hjälpa hjälten? Hur ska han/hon göra? Alla dessa frågor kan eleverna vara med och försöka besvara och de blir på så vis högst involverade i sagan. Genom att bearbeta sagorna tillsammans med eleverna utvecklas begrepp, språk och identitet. Genom sagan kan också viktiga teman och aktuella problem behandlas. Det kan röra sig om konflikter i gruppen, någon som känner sig utanför eller vad det innebär att vara en god kamrat. Vid val av saga är det en stor fördel om läraren är väl förtrogen med elevernas intressen och deras erfarenheter. Det ger förutsättning för att välja sagor som knyter an och berör. Finns det elever med annan

etnicitet kan man exempelvis använda sagor från deras hemland. Längden på sagorna bör variera i relation till den elevgrupp läraren vänder sig till.

Sagoläsningens didaktiska möjligheter är många. Genom att eleverna får många möjligheter till samspel med varandra och med lärarna, prövar de sitt språk och sina tankar. Elevernas egna funderingar och frågor i relation till sagan är det som för sagoarbetet vidare. När elever görs delaktiga får de dessutom förutsättningar för att skapa mening i sin tillvaro. Sagoläsning bidrar således till att utveckla sociala, emotionella och kognitiva färdigheter.

Nedan följer ett förslag på hur man rent konkret kan gå tillväga vid sagoarbete. Att få vara i sagan och leka den har visat sig ha stor betydelse (Lindö, 2006).

Sagoarbete i anpassade grundskolan – ett förslag på arbetsgång

- Berätta sagan för eleverna.
- Samtala om sagan utifrån elevernas frågor men också utifrån lärarens frågor.
- Återberätta sagan, alla elever får ge sin version av sagan.
- Beskriv karaktärerna i sagan muntligt och skriftligt.
- Gestalta sagan med sång, musik och bild.
- Måla, rita och skriv ord och meningar till sagan.
- Berätta sagan för varandra, individuellt eller i grupp.
- Använd sagan tillsammans med elevernas bilder och texter.

Sagoarbetet kan med fördel ske i olika gruppkonstellationer beroende på elevgruppen. Finns det elever med uttalade språksvårigheter eller koncentrationssvårigheter kan det vara bra att samla en grupp med färre elever för att ge tid och utrymme åt alla. Erfarenheter av ”sagoarbete” har visat att elever med försenad språk- och begreppsutveckling stimuleras och motiveras av sagan (Lindö, 2006). Eleverna ”glömmer sig” och vågar utmana sig själva, ofta på grund av den spänning och det engagemang som sagan många gånger ger. Lyckas läraren också att skapa en kravlös anda och låta eleverna vila i sagan fyller sagan även en jag-stärkande funktion. Sagor kan ge tröst och perspektiv på tillvaron. Att få möjlighet att identifiera sig med hjälten kan stärka vilken elev som helst.

Storyline – didaktisk möjlighet för läs- och skrivundervisning

Storylinemetoden består av tematiska, probleminriktade undervisningsförlopp, som kännetecknas av att undervisningen inte kretsar kring ett centralt tema, utan fortskrider som en berättelse – följer en Storyline. Barnen blir inte instruerade utan utmanade.

Genom att upptäcka, utforska, reflektera, samtala och handla lär de sig under upplevelsepräglade förhållanden! I berättelsens universum arbetar barnen med den verklighet de känner till, och vidareutvecklar därigenom sin förståelse av världen – med visualiseringen av sina föreställningar som stöd. En viktig poäng är att de hela tiden blir medvetna om att deras kreativa och argumenterade tänkande värdesätts (Falkenberg och Håkansson, s 40, 2004).

I arbetssättet Storyline sker undervisningen i form av en berättelse som lärare och elever skapar tillsammans. Detta möjliggör att välja och anpassa berättelsen till den elevgrupp man arbetar med. Olika digitala verktyg som elever använder i sin vardag kan komma till nytta även i detta arbete. För en del elever kan det vara betydelsefullt att få tillgång till bilder för att beskriva sina idéer. Med hjälp av påhittade karaktärer, i form av människor, djur eller andra figurer, lever eleverna sig in i arbetet och fördjupar sina kunskaper och färdigheter i olika ämnen, områden och problemställningar (Falkenberg och Håkansson, 2004).

Storyline utvecklades i Skottland 1965 i samband med en läroplansreform som ställde krav på ämnesövergripande arbete. Lärarfortbildarna Steve Bell, Fred Rendell och Sallie Harkness, vid Jordanhill College i Glasgow, utvecklade Storyline tillsammans med verksamma lärare. Arbetssättet har sedan dess spridits över världen, och utvecklats och anpassats till olika länders förutsättningar.

Nya grannar är en Storyline som går att anpassa för olika åldrar och övergripande målen i läroplanen och kan därför vara lämplig att börja med. En grupp elever på högstadiet i anpassade grundskolan gestaltade den ungefär så här:

Det var en gång fyra familjer som bodde på en gata som hette Lisebergsgatan. Gatan låg i en liten stad i mellersta Sverige. Alla familjer på gatan var vänner men det hade inte alltid varit så. Kanske var det tack vare den gamla damen som flyttade in och bjöd till fest, som den till synes tuffa jägarfamiljen, hotellägarna från Kina och den trädgårdsintresserade muslimska familjen från Kosovo blev så goda vänner. Det var då de upptäckte att de har fler saker gemensamt än saker som skiljer dem åt.
(Fritt tolkat från Storyline lektion i årskurs 8, *Torpaskolan, Vänersborg, 151023*)

Berättelsen som form

Berättelsen utgör en röd tråd och skapar ett sammanhang för eleverna. Med lärarnas inramning av berättelsen med tid, plats, karaktärer och händelser binds arbetet samman från början till slut. Allt däremellan skapar elever och lärare tillsammans. Elever som arbetar med *Nya grannar* får göra karaktärer i en familj och familjernas hus på en gata. I ett hus flyttar nya grannar in. Varken elever eller lärare vet i förväg vilka personer som kommer att ingå i berättelsen. Det gör arbetet spännande och det är lätt att bli nyfiken på

kamraternas karaktärer. Det är eleverna som ger karaktärerna liv i form av utseende, egenskaper och personlighet vilket bidrar till att eleverna känner att de är med och skapar berättelsen. Deras kreativa och argumenterande tänkande värdesätts. Både vuxna och barn brukar ha lätt för att prata om saker de själva har gjort, något som ger en god grund för läs- och skrivundervisning.

I en Storyline kan både elever och lärare ge förslag på saker som kan hända i berättelsen. De händelser som lärare initierar är ofta en ingång till den problemställning de planerat att eleverna ska arbeta med. I den undervisningsfilm som hör till denna del i modulen, valde läraren att låta en ensam gammal dam flytta in på gatan och startade ett arbete kring värdegrund och samhällskunskap. Läraren integrerade även hemkunskap genom att fråga om familjernas vardagssysslor. Den gamla damen bad grannarna om hjälp att ordna en fest och eleverna involverades i arbetet med att planera en fest som tog hänsyn till den gamla damens och familjernas önskemål och behov. Eleverna arbetade med budget, planerade aktiviteter, meny, inköp av mat och gjorde inbjudan. I andra exempel på *Nya grannar* har lärare iscensatt händelser som påverkar livet för de boende på gatan genom att presentera planer för motorvägsbygge, flyktingförläggning, vindkraftverk och så vidare. Syftet med aktionen kan vara att fokusera på konsekvenser och olika handlingsalternativ till exempel i miljö- och samhällsfrågor. Eleverna utmanas att lyfta positiva och negativa reaktioner på händelser utifrån sina karaktärer. Det är lätt att som lärare diskutera hur olika karaktärer i en Storyline påverkas av de beslut som eleverna fattar och därmed fokusera på etiska frågor utan att för den skull behöva diskutera elevernas privata liv.

I en Storyline kan eleverna vid flertalet tillfällen utveckla sin förmåga att ta ställning och uttrycka sina åsikter i olika sammanhang. Det finns många idéer på händelser som lärare kan integrera. Ju fler beslut som överläts till eleverna desto större blir deras engagemang. När eleverna har arbetat med karaktärerna och husen, är det lämpligt att fortsätta genom att fråga dem vilka positiva och negativa händelser som kan inträffa på gatan. Händelserna kan användas som underlag för dramatiseringar, brev till en vän, reportage i tidningen, film, TV-nyheter, radioprogram med mera. Eleverna kan med fördel välja olika sätt att berätta på eftersom det ger en mer varierad redovisning av arbetet. När eleverna får utrymme att gestalta sina förslag, ger de liv till berättelsen.

Planering av en Storyline

Arbetsgången i en Storyline är enligt Falkenberg och Håkansson (2004) mycket strukturerad och planerad utifrån en matris där man på förhand har skrivit in nyckelfrågor, tänkta aktiviteter, elevernas grupperingar, material som behövs och förväntat resultat. Matrisen hjälper läraren att hålla fokus på det som är tänkt att man ska arbeta med och vad det är eleverna ska utveckla och förstå.

I matrisen nedan förklaras innehållet i respektive kolumn med exempel från den första delen i *Nya grannar*. I referenslistan finns en länk till planeringsmatrisen för *Nya grannar* i sin helhet.

Storyline	Nyckelfrågor	Aktivitet	Organisation	Material	Resultat
I den här kolumnen ges en överblick över berättelsens förlopp från början till slut i form av olika kapitel.	Här redovisas de nyckelfrågor som lärarna ställer till eleverna. Frågorna ska sätta i gång önskade aktiviteter.	Här beskrivs de instruktioner som lärare och elever ska göra, det vill säga, vilken typ av undervisning som ska ske, till exempel genomgång av struktur och framställning av karaktär.	I kolumnen organisation klargörs om eleven ska arbeta individuellt, i par eller i grupper om tre, fyra eller fem och så vidare.	Här redovisas vilket material som behövs för att genomföra de olika aktiviteterna.	Här beskrivs vad arbetet ska resultera i, till exempel en kriterielista, en biografi eller en presentation.
Exempel från Storyline Nya grannar första delen					
1. Familjerna	a) Vilka vill ni ska finnas i er familj?	a) Läraren talar om för eleverna att de ska tänka sig att varje grupp är en familj som bor på en gata. Eleverna diskuterar vilka personer deras familj består av.	Grupper om 4–5 elever Individuellt i grupperna		Familjer

	b) Hur vill du att din karaktär ska se ut?	b) Läraren visar en enkel teknik för att göra en collagefigur och ger struktur för lämplig storlek på en vuxen och ett barn. Varje elev gör en person i familjen.	Individuellt i grupperna	Papper, tyg, tejp och garn med mera	Collagefigurer
	c) Hur vill du beskriva din karaktär?	c) Varje elev gör en beskrivning av sin karaktär. Beskrivningen kan till exempel innehålla namn, ålder, fritidsintresse och personlighet.	Individuellt i grupperna	Papper och penna	Person-beskrivningar
		Familjerna med dess olika karaktärer presenteras och sätts upp på väggen.	Hela klassen	Färgat papper att sätta upp varje familj på	

Nyckelfrågor och organisation

I en Storyline ställer lärarna öppna nyckelfrågor som till exempel På vilka sätt kan husen vara byggda? Hur kan familjerna se ut? Öppna frågor utmanar eleverna att ge sina egna förklaringar till den aktuella frågan eller det aktuella problemet. Det finns således inga givna svar utan bjuder in till flera svarsalternativ just för att eleverna ska få tilltro till sitt eget sätt att tänka och argumentera. Nyckelfrågorna ställs i en bestämd ordning och skapar en röd tråd för berättelsen.

Frågorna väcker förundran, kräver förklaringar, leder till försök till problemlösning, reflektioner, värderingar, ställningstaganden o.s.v. Vi talar om öppna frågor, vilket betyder att det finns många svar. (s 54, 2004)

Eleverna konkretiserar sina antaganden genom bilder, skisser, modeller, texter eller i diskussioner. Därefter prövar de sina hypoteser genom att förklara och diskutera med andra. Praktiskt arbete följs av reflektion. Eleverna delar med sig av sina kunskaper till varandra. Det primära syftet med detta är att mycket av lärandet sker när eleverna berättar eller förklarar för andra. Eleverna bearbetar aktivt det som de ska förstå. Allt

eftersom kunskapen byggs på justeras hypoteserna och jämförs med teorier, fakta och med verkligheten.

De nyckelfrågor som lärarna ställer till eleverna, sätter igång aktiviteter som ska vara till stöd för deras lärande. Aktiviteterna kan genomföras individuellt eller i grupp beroende på vad lärarna vill uppnå. En individuell fundering följs ofta av en gruppdiskussion där eleverna delger varandra förslag och utvecklar sina tankar. Gruppdiskussionerna följs upp i helklass och varje grupp får chans att bidra till innehållet. Arbetsgången att först tänka själv och därefter diskutera med andra ger goda förutsättningar för att alla elever ska känna delaktighet i klassens gemensamma arbete. Eleverna måste kunna förklara och argumentera för sina val, vilket innebär att alla möjliga lösningar och svar måste beaktas. Madsén (1999) skriver:

De flesta forskare är ense om att en grundläggande förutsättning för att man ska kunna lära sig något, är att man har tilltro till sin egen förmåga. Genom att elevernas tankar och föreställningar blir synliga för både dem själva och läraren, och genom att läraren tar deras tankar på allvar och bygger vidare på dem i sin undervisning, får alla elever uppleva att de kan bidra och att deras tankar och deras språk duger. Härigenom blir också ett möte mellan elevernas vardagsföreställningar och ämnenas begrepp och teorier möjligt. En gemensam referensram kan skapas. Diskussionerna genererar olika autentiska frågor, skillnaderna mellan olika uppfattningar blir tydliga, kognitiva konflikter tillåts uppstå och allt detta skapar i sin tur en grund för vidare samtal (s 20, 1999)

Det inspirerar gruppen att se vad de kan åstadkomma tillsammans, då gruppens kunnande nästan alltid är större än den enskilde individens. Att det i klassen finns olika förståelse och kompetenser bidrar till helheten. Detaljkunskaper och specialintressen blir en tillgång.

Aktiviteter med struktur för att lyckas

För att stödja eleverna ger lärarna en tydlig struktur för arbetet. Eleverna ska på förhand veta vad ett gott resultat kan vara, hur de ska gå till väga och hur lång tid de har på sig. Strukturen ska vara så tydlig att alla elever känner att de kan sätta igång arbetet omedelbart och känna att de kan lyckas.

Denna struktur kan ges på många olika sätt. Antingen visar lärarna hur eleverna kan utföra arbetet eller också tar de tillsammans med eleverna fram kriterielistor som stöd för till exempel en skrivuppgift. I en Storyline arbetar man ofta med så kallad brainstorm, där eleverna funderar och får ideér utifrån nyckelfrågorna. Resultatet blir en gemensam lista över elevernas förslag. Listorna blir ett stöd för elevernas arbete. I *Nya grannar* ska eleverna, när de har gjort sin karaktär i form av en collagefigur, presentera den för varandra. För att hjälpa eleverna att lyckas med detta och även utöka sitt

ordförråd när det gäller egenskapsord, kan man göra gemensamma kriterielistor genom att i tur och ordning arbeta med följande två frågor.

- Vad vill vi mer veta om våra karaktärer (än hur de ser ut)?
- Vilka ord kan vi använda för att beskriva hur någon är?

Resultatet ger struktur och stöd inför arbetet med att skriva var sin personbeskrivning. Listan med egenskapsord kan också ge ett tillfälle att introducera eller befästa ordklassen adjektiv. Några elever kan behöva stöd av digitala verktyg i arbetet med sina karaktärer. Eftersom elevgruppen inom anpassade grundskolan har en stor variation vad gäller förmågor och förutsättningar kan olika stöd behövas, till exempel digitala bilder att välja bland för att kunna beskriva sin karaktär.

Som stöd för själva presentationen kan eleverna på samma sätt ge förslag på vad som kännetecknar en bra presentation. Kriterierna som eleverna ger, till exempel att man ska tala högt och visa upp sin karaktär, ger en struktur för detta arbete som i sin tur ökar deras möjligheter att lyckas. Det är också viktigt att ge eleverna tid till förberedelser inför en presentation av en karaktär eller liknande. Eleverna får först presentera i en liten grupp där deltagarna ger varandra feedback eller där de efteråt gör en självskattning. De elever som vill kan även presentera genom att spela in på en surfplatta eller dator för att kunna titta på sig själva och utveckla sin presentation ytterligare. Först när eleverna känner sig säkra presenterar de inför hela klassen. Kriterielistan kan användas före eller efter presentationen för självskattning och kamratrespons.

Resultat – samtala, läsa och skriva i en Storyline

Att arbeta med en Storyline ger många möjligheter för läs- och skrivundervisningen tack vare att berättelsen och dess karaktärer engagerar eleverna. Det eleverna åstadkommer under en Storyline sätts upp på väggarna eller synliggörs på andra sätt i klassrummet. Det handlar om karaktärspresentationer, gemensamma ordlistor, skisser, hypoteser och förklaringar. Bilderna visar både elevernas förkunskaper och det de lärt sig under arbetets gång. De används hela tiden som utgångspunkt för det fortsatta arbetet som stöd för elevernas arbete.

Att samla eleverna runt saker de gjort, till exempel i form av hus eller modeller, för att diskutera det man ser, ger många möjligheter till lärande. Lekredskap i en av familjernas trädgård eller en lekplats i parken kan till exempel användas till att synliggöra och utveckla elevernas ordförråd och vardagskunskaper i fysik. Att man åker ner för en rutschkana vet alla, men att det har att göra med jordens dragningskraft och friktion är kanske inte en kunskap elever reflekterat över.

Variationen och möjligheterna till aktiviteter inom svenska, svenska som andraspråk samt kommunikation är oändliga. Eleverna kan skriva biografier, informationstavlor,

skrivelser och berättelser om livet för sina karaktärer. De får möjlighet att diskutera, arbeta fram förslag, presentera och berätta. Man kan väva in arbete med skönlitteratur, faktatexter och andra elevers texter.

Eleverna kan använda informationsteknik som stöd i sitt arbete till exempel genom att spela in sin karaktärspresentation i ett ljudredigeringsprogram och redigera ljudspåret tills eleven blir nöjd, använda färdiga bilder eller mallar som stöd vid framställning av karaktärerna och så vidare.

I *Nya grannar* kan man till exempel låta eleverna göra något av följande:

1. Skapa ett gemensamt kartotek med ord från Storylinearbetet sorterade i alfabetisk ordning. Orden kan förklaras eller bilsättas.
2. Skriva ord de kommer att tänka på när de hör ordet familj. Göra dikter eller meningar av orden.
3. Beskriva gatan för personer som inte har möjlighet att se eller besöka den. Berätta vad de ser på gatan.
4. Låtsas att en karaktär kommer bort. Ta fram ett signalement och gör en efterlysning. Låta alla skriva ett signalement för sin karaktär och läsa upp och gissa vem det är.
5. Dela upp eleverna med sina karaktärer två och två. Tala om att de par som nu sitter tillsammans har något gemensamt. Det kan vara att de känner varandra från en tidigare arbetsplats, att de är släkt på något sätt, eller att de känner varandra från något som de varit med om. Be eleverna att hitta på en dialog där karaktärerna möts eller där de berättar hur de känner varandra.

Karaktärerna kan också användas för att ge elever en inblick i arbetslivet. Ett sådant arbete kan lärarna initiera genom att ställa frågan:

- Hur tror du att en arbetsdag eller dag ser ut för din karaktär?

Eleverna kan skriva ett dagboksblad över en typisk dag. Man kan variera uppgiften beroende på vilka frågor man vill att eleverna ska arbeta med:

- Ser alla dagar likadana ut?
- När tror ni att de börjar dagen?
- Arbetar de samma tider varje dag?
- Hur lång tror ni att en arbetsdag är?
- Hur länge får man arbeta utan rast?

I en Storyline varieras arbetet i klassrummet så att olika typer av aktiviteter integreras i undervisningen. Eftersom man arbetar mycket i grupp får eleverna många möjligheter att utveckla sin förmåga att presentera och argumentera. Presentationer av karaktärer och händelser kan ske genom drama, film, värderingsövningar, musik med mera.

Karaktär i par eller i grupp?

En Storyline måste innehålla karaktärer som eleverna kan identifiera sig med och leva sig in i. Det vanligaste är att eleverna skapar var sin karaktär under en Storyline. Karaktärerna kan som i *Nya grannar* vara familjemedlemmar. De kan också vara personal på ett hotell, invånare i en vikingaby, besättning ombord på ett fartyg eller ett rymdskepp och så vidare. Men man kan också skapa en karaktär i par eller i grupp vilket kan gynna de elever som behöver ”draghjälp” av en elev som kan lite mer. Det kan också vara ett syfte i sig att få samarbeta kring skapandet av en karaktär och dess berättelse, det vill säga att lyssna på varandra, ta hänsyn till varandras argument för att sedan enas om produkten.

Referenser

- Barow, T. (2013) (red.) *Mångfald och differentiering. Inkludering i praktisk tillämpning*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjar, L. (2006). *Det hänger på språket!* Lund: Studentlitteratur.
- Falkenberg, C. & Håkansson, E. (2004). *Storylineboken*. Stockholm: Runa förlag.
- Gustafsson Marsh, E., Lundin, Y. (2006). *Storyline I praktiken. Grunder och variationer*. Malmö: Runa förlag.
- Lindö, R. (2006). *Det gränslösa språkrummet. Om barns tal- och skriftspråk i didaktiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindö, R. (1986). *Sagoskolan*. Malmö: Liber förlag.
- Lundegård, I., Wickman, P.O. & Wohlin, A. (2004). *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Madsén, T. (1999). *Att skapa goda betingelser för lärande – meningsfull kommunikation och begreppslig progression*. Högskolan Kristianstad. Hämtad den 5 januari 2016 från www.distans.hkr.se/anders/texter/progression_madsen.pdf
- Nilsson, J. (2007). *Tematisk undervisning*. Lund: Studentlitteratur.
- Svensson, A-K. (1998). *Språkglädje*. Lund: Studentlitteratur.

Söderbergh, R. (1984). *Barnspråk – forskning och tillämpning*. Stockholm: Liber.

Storyline Sverige www.storyline.se